

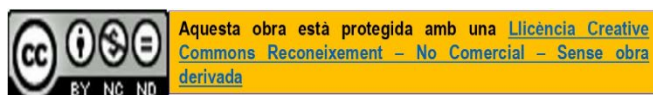
María Carro Pitarch*

No discriminació per nacionalitat

En aquesta publicació, els parlaré de la no discriminació per raó de nacionalitat.

La discriminació per nacionalitat és el tracte desfavorable d'un individu en comparació amb el que reben uns altres que es troben en una situació similar per una característica que posseeixen que entra dins d'un "motiu protegit" (com pot ser la nacionalitat, l'edat, el gènere, etc.).

En el marc jurídic de la Unió Europea, la prohibició de discriminació per raó de nacionalitat es troba consagrada en diversos preceptes. En l'article 2 del Tractat de la Unió Europea, entre altres valors en els quals es fonamenta la Unió, com ara la democràcia, la llibertat o el respecte a la dignitat humana, es troba el valor de la igualtat i l'afirmació que la societat dels estats membres està caracteritzada per la no discriminació. Així mateix, l'article divuit del Tractat de Funcionament de la Unió Europea assenyala que "En l'àmbit d'aplicació dels tractats, i sense perjudici de les disposicions

---

* Investigadora contractada predoctoral (ACIF 2021) de Dret Internacional Públic. Universitat de València (Espanya).

particulars previstes en aquests, es prohibirà tota discriminació per raó de la nacionalitat”. Fórmula també utilitzada en l’article vint-i-un, apartat dos, de la Carta de Drets Fonamentals de la Unió Europea.

A l’hora de parlar de la prohibició de discriminació per nacionalitat en el si de la Unió Europea és necessari fer una distinció entre l’estatus i la protecció que se’n deriva dels treballadors, d’una banda, i dels ciutadans de la Unió en general, de l’altra.

Així, cal recordar que els treballadors han gaudit d’una protecció especial, ja que la Unió va nàixer com un projecte econòmic i, per tant, la preocupació principal era al principi protegir els treballadors de potencials discriminacions, de manera que pogueren exercir els seus drets de llibertat de circulació facilitant el moviment dels factors en el territori europeu.

En l’actualitat, la normativa base que cal atendre és, d’una banda, l’article quaranta-cinc del Tractat de la Unió Europea i, de l’altra, el Reglament número 49/2011 relatiu a la lliure circulació dels treballadors i, especialment, l’article set sobre la igualtat de tracte.

Centrant-nos en l’article quaranta-cinc, en aquest s’indica que:

1. Quedarà assegurada la lliure circulació dels treballadors dins de la Unió.

2. La lliure circulació suposarà l'abolició de tota discriminació per raó de la nacionalitat entre els treballadors dels estats membres, respecte a l'ocupació, la retribució i les altres condicions de treball.

Aquest precepte gaudeix, segons la jurisprudència del Tribunal de Justícia de les Comunitats Europees (en el seu moment), d'efecte directe. L'efecte directe implica que els particulars poden invocar el precepte que consagra la lliure circulació i l'abolició de discriminació entre treballadors, davant una jurisdicció nacional contra l'Estat (efecte directe vertical) i també contra altres particulars (efecte directe horitzontal).

D'altra banda, és necessari parlar de la ciutadania europea que es va introduir amb el Tractat de Maastricht de 1992 i va ser recollida pel Tractat de Lisboa.

La normativa aplicable a la prohibició de discriminació per raó de nacionalitat entre ciutadans de la Unió és, principalment, l'article 21 del Tractat de la Unió Europea sobre el dret de circulació i residència dels ciutadans europeus i la Directiva 2004/38/CE relativa al dret dels ciutadans de la Unió i dels membres de la seua família a circular i residir lliurement en el territori dels estats membres.

Per a aplicar aquesta prohibició consagrada en la normativa originària i derivada, és necessari, en

principi, un element transnacional. Recordem l'inici de l'article 18 del Tractat de Funcionament que versa "En l'àmbit d'aplicació dels tractats...". És a dir, per a l'aplicació d'aquesta normativa és necessari que estiguem en l'àmbit d'aplicació del dret de la Unió. I quan ocorre això? Quan hi ha un element transnacional, és a dir, quan s'exerceix la llibertat de circulació d'un estat membre de la Unió a un altre.

No obstant això, el Tribunal de Justícia de la Unió ha estès la protecció ací consagrada a situacions purament internes en les quals no s'ha exercit aquest dret a la llibertat de circulació. Els assumptes més paradigmàtics són l'Assumpte García Avello i l'Assumpte Ruiz Zambrano. En tots dos, a pesar que no hi ha hagut un moviment intra-Unió, els potencials problemes que podien sorgir en un futur per als ciutadans de la Unió quan exerciren els seus drets eren suficients per a aplicar la prohibició de discriminació per nacionalitat.